

UPPSALA
UNIVERSITET

Brandskydd

Rutiner för fysisk säkerhet

Fastställda av: Säkerhetschef 2018-10-31

Innehållsförteckning

1	Inledning	4
1.1	Bakgrund	4
1.2	Byggnadstekniskt brandskydd	5
1.3	Organisatoriskt brandskydd	5
2	Ansvar	6
2.1	Efterlevnad	6
2.2	Uppdatering av rutiner	6
3	Mål	6
4	Brandskyddsregler	6
5	Systematiskt brandskyddsarbete	7
6	Tekniska säkerhetslösningar	7
6.1	Brandlarm	7
6.2	Utrymningslarm	8
6.3	Tillfällig bortkoppling eller fel	8
7	Utrymningsbeslagning	9
8	Brandskydd i speciella miljöer	9
8.1	Brandskydd i laboratoriemiljö	9
8.2	Containrar, sopkärl och lastpallar	11
9	Brandmateriel	11
9.1	Handbrandsläckare	11
9.2	Brandfilt	12
9.3	Inomhusbrandpost	12
9.4	Sprinkler	12
10	I händelse av brand	12
11	Utbildning	13
12	Frångänglighet	13
13	Samordning mellan olika organisationer	13
14	Heta arbeten	14

15	Evenemang _____	14
16	Utrymning _____	15
17	Brandfarlig vara _____	15
18	Restvärderäddning _____	15
	18.1 Restvärdeplan _____	16
	18.2 Gränsdragningslistor _____	16
19	Brandskyddskontroll _____	17
20	Brandskyddsombud _____	17

1 Inledning

Uppsala universitets rutin för brandskydd syftar till att minimera riskerna för att brand ska uppstå, samt om brand uppstår, underlätta utrymning och eventuell bekämpning av branden. Dokumentet är centralt framtaget och gäller för hela Uppsala universitet och beskriver universitetets lägsta godtagbara nivå.

Rutinen för brandskydd anger universitetets ambitionsnivå för brandsäkerheten. Med brandsäkerhet avses i dokumentet dels det byggnadstekniska brandskyddet med tillhörande släck- och livräddningsutrustning, dels det organisatoriska brandskyddet bland annat utbildning, handlingsplaner för utrymning och ansvarsfrågor. Som komplement till detta finns även brandskyddsregler. Dessa regler talar i klartext om vad som gäller för vissa händelser och företeelser.

Det är av yttersta vikt att alla som är verksamma inom Uppsala universitet tar ansvar och följer dessa anvisningar för att minimera risken för olycka.

Den här rutinen ersätter *Riktlinjer för brandskyddskontrollanter – Arbetsbeskrivning (UFV 2012/643)* och *Riktlinjer för egendomsskydd - Restvärdesräddning (UFV 2013/64)*.

1.1 Bakgrund

Universitetets brandskyddspolicy lyder: Brandskyddet inom universitetet syftar till skydd för människor, egendom och miljö. Skydd och säkerhet för människor skall alltid prioriteras.

Utöver personskador kan brand bland annat leda till förlust av, eller skador på, byggnader och egendom, avbrott i verksamhet samt förlust av forskningsresultat. Även universitetets förtroende skulle kunna komma att skadas. Det är av yttersta vikt att skydda personal, studenter och gäster, byggnader, egendom samt forskning mot brand. Ett bra brandskydd bidrar till att skapa en trygg arbetsplats. Dessa riktlinjer för brandskyddsarbetet beskriver hur brandskydd ska ordnas, både organisatoriskt och tekniskt på Uppsala universitet.

Lagen om skydd mot olyckor (LSO 2003:778) 2kap. 2§, påtalar skyldigheter för ägare eller nyttjanderättshavare till byggnader och andra anläggningar. I lagen framhålls deras skyldighet att i skälig omfattning hålla utrustning för släckning av brand och för livräddning vid brand eller annan olycka och i övrigt vidta de åtgärder som behövs för att förebygga brand och för att hindra eller begränsa skador till följd av brand.

I SRVFS 2004:3 framgår att för att uppfylla dessa krav bör ett systematiskt och kontinuerligt brandskyddsarbete bedrivas under byggnadens eller anläggningens hela användningstid. I detta ingår att brandskyddet bör dokumenteras.

I Boverkets Författningssamling 2011:26 sägs bland annat att ”Byggnader ska utformas med sådant brandskydd att brandsäkerheten blir tillfredsställande. Utformningen av brandskyddet ska förutsätta att brand kan uppkomma.”

Även Arbetsmiljöverkets författningssamling (AFS) 2009:2, ”Arbetsplatsens utformning” tar upp brandskyddsfrågor som universitetet har att förhålla sig till.

1.2 Byggnadstekniskt brandskydd

Byggnader som utnyttjas av vår verksamhet ska tekniskt vara utförda så att personskador, driftstörningar och egendomsförluster samt miljöpåverkan till följd av brand förhindras, alternativt om det inte är möjligt, begränsas så långt som möjligt.

Lagstiftning och regelverk inom området anger den lägsta nivå på brandskyddet som kan godtas för att inte riskera människoliv och skada på tredje man. För att förhindra stora skador på egen egendom samt omfattande störningar i verksamheten är denna nivå ofta otillräcklig.

1.3 Organisatoriskt brandskydd

Verksamheten ska organiseras så att det tydligt framgår vem som har ansvar för brandsäkerheten på varje nivå. Alla anställda inom universitetet ska känna till hur och av vem brandskyddsfrågorna hanteras.

I första hand ska bränder hindras att uppstå. Det kräver kunskap om de brandriskerna som är förknippade med verksamheten på arbetsstället.

Personskador i samband med brand ska förhindras. Det kräver att man själv känner till utrymningsvägarna, förstår att utrymma innan kritiska förhållanden uppstår, samt kan bistå de som behöver hjälp med utrymningen.

För att kunna släcka bränder som ändå uppstår krävs kunskap i att hantera brandredskap.

Av ovanstående förstås att ansvar, kännedom och kunskap i brandskydd har en central roll för att förhindra och minimera skador till följd av brand, därför ska alla anställda på Uppsala universitet genomföra brandskyddsutbildning minst vart femte år. Dessa utbildningar administreras via universitetets säkerhetsavdelning.

2 Ansvar

2.1 Efterlevnad

Ansvar för efterlevnad av dessa riktlinjer fördelar sig enligt följande:

Rektor har det övergripande ansvaret.

Prefekt/motsvarande vid sin institution, avdelning eller motsvarande.

Områdesföreståndare för samordning inom sitt intendenturområde.

Säkerhetschef för planering, samordning och uppföljning samt kontroll av efterlevnad.

Verksamma vid universitetet för att följa riktlinjerna.

Enligt rektors beslut UFV 2004/618 ska det på varje institution/motsvarande och intendenturområde finnas av prefekten utsedd(a) brandskyddsombud som svarar för det systematiska brandskyddsarbetet (SBA).

2.2 Uppdatering av rutiner

Säkerhetschefen ansvarar för att rutinerna kontinuerligt uppdateras och att underliggande stöddokument fastställs.

3 Mål

Målet med riktlinjerna är att ingen av de personer som besöker, verkar eller vistas i någon av universitetets lokaler skall komma till skada till följd av brand. Inte heller ska våra lokaler och den verksamhet som bedrivs i dessa skadas av brand.

Vid om- och nybyggnation ska brandsäkerheten planeras i ett tidigt stadium.

Byggnadstekniskt brandskydd faller normalt inom ramen för fastighetsägarens ansvar.

Universitetet kan i vissa fall ha en högre ambitionsnivå på brandskyddet än vad som rekommenderas i lagtexten.

4 Brandskyddsregler

För att ha ett fullgott brandskydd är vissa händelser och företeelser inom universitetet extra viktiga att ta hänsyn till. För detta finns ett antal brandskyddsregler framtagna. Dessa regler skall alltid följas.

- **Dörrar i brandcellsgräns**
Brandcellsgränser finns för att kunna genomföra en säker utrymning samt för att förhindra/begränsa brandspridning, därför får aldrig dörrar i brandcellsgränser sättas ur funktion med till exempel kilar eller liknande.

- Utrymningsvägar
Korridorer, trapphus och liknande utrymmen kan komma att användas för utrymning. Möbler eller annat skrymmande som kan hindra en utrymning och som kan öka brandbelastningen i en utrymningsväg får ej förekomma, ej ens tillfälligt.
- Brännbart material
Anlagd brand är en brandorsak som vi kan hjälpas åt att förhindra eller försvåra. Därför är det förbjudet att förvara brännbart material som tidningar och kartonger i trapphus, kulvertar eller andra obevakade platser, ej ens tillfälligt.

5 Systematiskt brandskyddsarbete

Det går inte att värdera brandskyddet hos ett objekt med utgångspunkt i de enskilda brandskyddsåtgärderna. Det krävs istället en helhetssyn och därför är det av stor vikt för brandsäkerheten att ägare och nyttjanderättshavare av byggnader och andra anläggningar har kunskap om sitt brandskydd

I Statens räddningsverks allmänna råd och kommentarer om systematiskt brandskyddsarbete (SRVFS 2004:3), står att ett skäligt brandskydd innebär att man även bör bedriva ett systematiskt brandskyddsarbete. Detta gäller både att arbeta förebyggande, för att så långt det går hindra att en brand uppstår, men också med de delar som måste fungera vid en eventuell brand.

Systematiskt brandskyddsarbete (SBA) bedrivs på Uppsala universitet. Ingående delar i universitetets SBA är bl.a. brandskyddsutbildningar, aktivt arbete med brandskyddsföreskrifter och brandskyddsbeskrivningar, brandskyddsorganisation samt uppföljning av incidenter, tillbud och händelser. En del i universitetets SBA är även de brandskyddskontroller som utförs fyra gånger per år av säkerhetsavdelningen. En annan del av SBA-arbetet utförs av de utsedda brandskyddsombuden på institutionerna, mer om det finns under punkt 21.

Universitetets systematiska brandskyddsarbete (UFV 2004/618) innebär att åtgärder vidtas för att förebygga brand och för att hindra eller begränsa skador till följd av brand. Arbetet ska även öka medvetenheten om risken för brand och risker vid brand. Skydd och säkerhet för människor ska alltid prioriteras. Brandskyddet ska upprätthållas och kontinuerligt förbättras.

6 Tekniska säkerhetslösningar

6.1 Brandlarm

Automatiskt brandlarm ska vara utformat i enlighet med reglerna och anvisningarna i Svenska Brandskyddsföreningens regelverk SBF 110.

Om det finns automatiskt brandlarm i universitets lokaler ska det vara vidarekopplat till räddningstjänsten. Om inte larm finns förespråkas automatiskt brandlarm. Larmets tekniska utförande, som val av detekteringsfunktion, full detektering eller ofullständig detektering med mera, ska bestämmas i samråd mellan universitetets säkerhetsavdelning, universitetets byggnadsavdelning och berörd fastighetsägare. Om ofullständig detektering väljs skall en riskanalys genomföras för de odetekterade lokalerna.

6.2 Utrymningslarm

Ett utrymningslarm har till syfte att initiera utrymning av en byggnad. Utrymning kan behövas på grund av brand, men det kan också röra sig om gasutsläpp, syrebrist, bombhot eller annan fara som hotar.

Utrymningslarm ska vara utformat i enlighet med Svenska Brandskyddsföreningens rekommendation för utrymningslarm.

Aktivering av utrymningslarmet ska ske genom brandlarmet samt manuellt genom t.ex. larmknappar eller liknande.

Talat meddelande bör användas som utrymningslarm eftersom det normalt ger en snabb initiering av utrymningen från byggnaden.

Vid ändring t.ex. om/tillbyggnad av befintlig byggnad skall utrymningslarmet i de nya delarna harmoniera med det befintliga larmet.

6.3 Tillfällig bortkoppling eller fel

Om en anläggning, inklusive larmöverföring till räddningstjänst, helt eller delvis kopplas bort (stängs av) eller drabbas av fel ska följande iakttas:

- I förväg ska kontrolleras att ingen brandfarlig verksamhet pågår eller kommer att sättas i gång inom de delar som berörs av bortkopplingen
- Den bortkopplade delen ska till omfattningen begränsas så mycket som möjligt och bortkopplingstiden hållas så kort som möjligt
- Under bortkopplingsperioden ska skärpt brandberedskap hållas, innebärande att:
  - Före bortkopplingen kontrolleras att övriga föreskrivna släckanordningar är kompletta och i driftdugligt skick.
  - Ansvarig för säkerhet och bevakning samt personalen inom berörda lokaler underrättas om bortkopplingen.

7 Utrymningsbeslagning

Nödutrymningsbeslag och panikreglar ska användas i utrymningsvägar inom universitetets lokaler och ska följa uppsatta SS-EN normer samt Brandskyddsföreningens rekommendationer för panik och nödutrymningsbeslag.

Panikreglar SS-EN 1125: Används i större publika lokaler med risk för trängsel och besökare som antas ha dålig lokalkänedom

Nödutrymningsbeslag SS-EN 179: Ska används där endast ett mindre antal personer kan vistas och inte alla kan förväntas ha god lokalkänedom. De rekommenderas som lägsta nivå för utrymningsdörrar, oavsett verksamhetsklass, förutom där panikutrymningsbeslag krävs samt där det är liten risk för trängsel vid utrymning. Här avses nödutrymningsbeslag med engreppsfunktion.

Elektrisk styrning av nödutrymningsdörrar SS-EN 13637: Kan i vissa fall ersätta panikreglar och nödutrymningsbeslag. Kan medge tekniska förutsättningar för att kombinera låsning med elektrisk öppning av utrymningsdörrar

Övriga öppningsbeslag: Dessa beslag är inte avsedda för utrymningsdörrar. Enklare typer av beslag som dörrtrycken och vred, ska endast användas i lokaler för ett fåtal personer med god lokalkänedom, t.ex. mindre kontor. Plastkåpor över vred är avsedda för att hindra obehörigt utnyttjande av vredfunktionen och används tillsammans med andra passagesystem.

Där dörrmiljöer är utrymningsväg eller väg till utrymningsväg, ska låset eller elslutblecket ha omvänd funktion och kunna styras av brandlarmet och medge utrymning och återinrymning. Dock gäller detta inte i utrymningsdörrar som leder till säker plats.

8 Brandskydd i speciella miljöer

8.1 Brandskydd i laboratoriemiljö

Laboratorier tillhör verksamhetsklass 6 enligt boverkets byggregler, detta medför i vissa fall krav utöver normalt brandskydd.

All verksamhet i laboratoriemiljö ska ske enlighet med gällande lagstiftning inklusive föreskrifter, allmänna råd och rekommendationer från bland annat riksdag & regering, myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), arbetsmiljöverket och brandskyddsföreningen.

Dragskåp ska inte användas som förvaringsplatser för brandfarliga varor.

I laboratorium får endast hanteras den mängd brandfarlig gas man har behov av. Förvaring av gas inomhus ska undvikas.

MSB:s informationsblad **Brandfarliga varor - Hantering på laboratorium** kan ge viss vägledning vid frågor rörande hantering av brandfarliga varor på laboratorium.

Enligt Arbetsmiljöverket ska risk för brand och explosion förebyggas genom åtgärder i följande ordning:

1. Undvik att antändbara halter av brännbara gaser/ångor bildas i luften. Välj produkter som inte är brandfarliga, minska avdunstningsytor och ventiler bort ångorna.
2. Se till att det inte finns antändningskällor (gnistor, heta ytor, öppna lågor) där det finns brandfarliga vätskor.
3. Om det ändå finns risk för brand eller explosion ska antalet personer i riskområdet minimeras och lokalerna och tekniska anordningar utformas så att en brand eller explosion medför minsta möjliga risk för personskador.

Byggnadstekniskt brandskydd

Våra laboratorielokaler är inte alltid utformade som egna brandceller utan ingår ofta som en lokal av flera i en och samma brandcell. Detta innebär att en brand i ett enskilt laboratorium kan komma att sprida sig även till angränsande lokaler. Det är därför viktigt att veta vilken verksamhet och vilka risker som finns i närheten.

Varje lokal ska i regel ha minst två av varandra oberoende utrymningsvägar. Om en väg blockeras av en brand eller annan händelse så ska du kunna ta dig ut genom den andra vägen. Gångavstånd till närmsta utrymningsväg skall vara max 15 meter. Se aktuell utrymningsplan för att få information om utrymningsvägar.

Handbrandsläckare ska finnas i laboratorielokaler, och i lokaler där brandfarliga varor hanteras (ej transporterats) är riktvärdet 15 meter till närmaste handbrandsläckare.

Brandfarlig gas ska normalt förvaras utomhus. Skåp eller förråd för brandfarliga gaser ska vara avskilt i brandteknisk klass EI30 eller högre. När det gäller brandfarliga vätskor kan man i vissa fall förvara dessa i ventilerade skåp utan brandteknisk klass.

För mer specifik information om det byggnadstekniska brandskyddet i ett särskilt labb – kontakta intendenturen.

8.2 Containerar, sopkärl och lastpallar

För att minska brandspridningsrisken ska nedanstående avstånd alltid följas:

Containertyp	Avstånd till fasad eller annan byggnadsdel ¹
Öppen ² container	6 meter
Täckt ³ , olåst, container	6 meter
Täckt ³ , låst, container	4 meter (Enl. gränsdragningslistan med Akademiska hus & Kammarkollegiet)
Ett kärl upp till 370 liter	3 meter
Ett kärl upp till 600 liter	4 meter
En grupp med flera kärl	6 meter
Lastpallar ⁴	6 meter
Mindre sopkärl/askkopp	2 meter. (Skall med andra ord inte monteras på fasad)

¹ Om intilliggande byggnad har en utskjutande takfot gäller skyddsavståndet från takets ytterkant.

² Med öppen container menas att den helt eller delvis saknar lock, eller har lock gjort av brännbart material.

³ Med täckt container menas att den är gjord helt i obrännbart material, såväl behållare som lock.

⁴ Lastpallar får inte förvaras på lastkaj eller motsvarande.

Containerar ska oavsett typ ställas så att räddningstjänstens framkomlighet inte begränsas vid en räddningsinsats. De får aldrig stå på en räddningsväg eller brandväg.

9 Brandmateriel

I universitetets lokaler gäller följande, det allmänna brandskyddet står fastighetsägaren för och vid ändringar för specifika verksamheter får universitetet själva stå för brandskyddet.

9.1 Handbrandsläckare

Vid val av släckmedel ska hänsyn tas till verksamheten i de aktuella lokalerna. I normalfallet ska skumsläckare monteras. Skyltning av brandsläckare ska vara tydlig så man lätt kan se vart brandsläckaren finns.

Gångavstånd till närmsta handbrandsläckare skall inte överstiga 25 meter. I laboratoriemiljö skall avstånd till närmsta handbrandsläckare inte överstiga 15 meter.

Underhåll av brandsläckare ska generellt ske årligen av en serviceman och därefter ska de märkas med en dekal där det står underhåll utfört. Ansvarig för att detta sker är

respektive campusområde/motsvarande. Utöver det årliga underhållet sker kontroll fyra gånger per år av universitetets säkerhetsavdelning då dem ansvarar för brandskyddskontroller i universitetets lokaler.

9.2 Brandfilt

Ett komplement som ska finnas till brandsläckaren är brandfilt. Rekommenderad brandfilt ska ha måtten 120 x 180 cm och ska sitta på en synlig samt lättåtkomlig plats.

9.3 Inomhusbrandpost

I en del av Uppsala universitets lokaler finns inomhusbrandposter. En inomhusbrandpost bör inte ha en längd på mer än 25m då det fördröjer insatstiden samt försvårar slangdragningen. Den bör sitta nära utrymningsvägar då detta gör att man har åtkomst till dem från en relativt säker plats.

9.4 Sprinkler

Sprinkler, oftast vattensprinkler, är ett effektivt sätt att hindra bränder att utvecklas. I många fall släcks branden helt av sprinklersystemet. Sprinkler möjliggör, förutom att dämpa/släcka branden, att utrymningen av byggnaden kan säkerställas.

Det är fastighetsägaren och dess anläggningsskötare som ansvarar till största del att systemet fungerar. Det vi som nyttjare av lokalerna måste se till är att sprinklern ges en möjlighet att fungera optimalt, och det vi kan göra är att se till att det finns ett fritt utrymme på minst 50 cm runt sprinklerhuvudena.

10 I händelse av brand

Hur mycket vi än förebygger så kan en olycka ske och en brand uppstå. Vid händelse av brand är det viktigt att du som anställd vet vad du ska göra. Skulle du upptäcka en brand kan du rädda liv, släcka/begränsa branden eller bidra till att räddningsinsatsen blir snabb och effektivare genom att ge snabb och korrekt information när du larmar 112. Det är viktigt att varje verksamhet ser över sina rutiner för händelse av brand samt utrymning. Har verksamheten ingen rutin ska en sådan skapas.

Du som anställd bör ha koll på var närmaste nödutgång, återsamlingsplats och släckutrustning finns, information om detta finnes på utrymningsplaner som vanligt sitter vid entrén, vid hissar eller i början av en ny korridor.

I ett antal av universitetets byggnader finns utrymningsledarkit utplacerade som med fördel kan användas om man behöver utrymma en lokal, dessa är utmarkerade med en blå skylt som det står utrymningsledare på. Varje utrymningsledarkit innehåller fyra åtgärdskort, texten är på svenska och engelska. Det finns även en utrymningsledarväst.

Om en brand skulle inträffa agerar du utefter följande punkter:

1. **Rädda** det/dem du kan men inte med ditt liv som insats.
2. **Varna** övriga i byggnaden.
3. **Larma** 112 från en säker plats. Ring även universitetets larmnummer 018-471 25 00 och tala om vad som inträffat.
4. **Släck** om du bedömer att du klarar av situationen.
5. **Utrym** lokalen.
6. **Återsamlas** på angiven plats för det campusområde du befinner dig på.

11 Utbildning

En del i Uppsala universitets arbete med brandskydd är att utbilda de anställda. Grundläggande brandskyddsutbildning ska genomföras av alla anställda på Uppsala universitet minst vart femte år. Dessa ska dokumenteras av prefekt/motsvarande eller annan närmaste chef. Övriga utbildningar genomförs vid behov och ska även de dokumenteras av prefekt/motsvarande eller annan närmaste chef.

12 Frångänglighet

På Uppsala universitets arbetar vi för att alla ska kunna vistas i våra lokaler och att alla i lokalerna vid en brand eller annan oönskad händelse skall kunna utrymma på ett säkert och tryggt sätt, oavsett om personen har ett rörelsehinder eller inte.

I vissa av våra byggnader finns det utrymningsplatser, vilket är en plats i en annan brandcell eller en plats i anslutning till utrymningsväg där man kan avvakta hjälp för fortsatt utrymning. Utrymningsplatsen ska skydda mot rök och värme. Alla skall ha möjlighet att ta sig till en utrymningsplats och där bör det finnas en tvåvägskommunikation som används för att tala om vart man befinner sig för hjälp av fortsatt utrymning.

En del av våra byggnader har evakuerings-stolar för att kunna hjälpa rörelsehindrade/eller skadad person att ta till entréplanet där den vidare kan utrymmas.

13 Samordning mellan olika organisationer

Enligt arbetsmiljölagen (1977:1160) 3 kap 7d § ska den som råder över ett fast driftställe som är gemensamt arbetsställe för flera verksamheter ansvara för samordningen av arbetsmiljöfrågor på arbetsstället. Vid varje sådant arbetsställe ska det finnas en utsedd samordningsansvarig.

14 Heta arbeten

Heta arbeten är ett samlingsnamn för arbetsmoment som medför uppvärmning eller gnistbildning och som kan riskera att orsaka en brand. Det kan handla om svetsning, skärning, lödning eller arbeten med snabbroterande rondeller. Samtliga stora försäkringsbolag i Sverige, så även Kammarkollegiet, ställer krav på att heta arbeten skall utföras av certifierade hetarbetare.

För heta arbeten inom lokaler speciellt inrättade för ändamålet, exempelvis en verkstad, erfordras inget särskilt tillstånd. För övriga heta arbeten inom universitetet erfordras ett speciellt ”Tillstånd för hetarbeten”.

Vid arbeten i lokaler på universitetet som innebär risk för brand i samband med ”Heta arbeten” ska den som utför hetarbetet medföra; certifikat, utskrivet tillstånd för hetarbeten samt egen godkänd och fungerande släckutrustning. För att erhålla ”Tillstånd för hetarbeten” ska hetarbetaren och dennes brandvakt kunna uppvisa giltigt Certifikat för Hetarbeten samt ha tecknat fullgod ansvarsförsäkring.

Hetarbeten som orsakar rök och utförs i eller i direkt närhet till publik miljö skall ”rökätare” användas så att röken renas. Svetsutrustning ska uppfylla gällande säkerhetskrav. Hetarbetaren ska ha kunskap i svenska eller engelska språket för att arbetet ska få utföras.

Hetarbeten i utrymmen som innehåller eller har innehållit brandfarlig vara erfordrar särskilt tillstånd.

Ansökan om tillstånd för hetarbeten och eventuella avstängningar av brandlarmet görs direkt hos fastighetsägaren.

Hetarbeten som på grund av oaktsamhet orsakar brandlarm och brandkårsutryckning debiteras med den faktiska kostnaden som Brandförsvaret debiterar Uppsala Universitet.

15 Evenemang

I universitetets lokaler anordnas ett stort antal evenemang (besök, möten, föreläsningar, konferenser, konserter m.m.).

Arrangören har ett ansvar för brandsäkerheten under hela evenemanget. Det ska även finnas en brandskyddsansvarig som inför och under evenemanget följer upp brandskyddet och tillser att lokalen bibehåller sin utformning. I brand- och utrymningsituationer kommunicerar brandskyddsansvarige med UU, bevakningsbolagets väktare och brandförsvaret.

Viktigt att tänka på är att max antal personer i lokalen inte får överskridas, detta för att en utrymning ska kunna ske utan problematik. Är det någon information man inte har kännedom om/är osäker på vänder man sig till intendenten/motsvarande för det område man hyrt lokalen vid eller kontaktar säkerhetsavdelningen som kan bistår med hjälp.

16 Utrymning

En snabb och säker utrymning kan rädda liv. Det är viktigt att all personal känner till hur de ska bete sig vid ett utrymningslarm, och den kunskapen fås bäst genom regelbundna utrymningsövningar. Det finns ett flertal regelverk, inte minst från Arbetsmiljöverket, som styr utrymning och utrymningsvägars utförande. Alla dessa regelverk har endast ett syfte och det är att rädda människoliv.

17 Brandfarlig vara

Brandfarliga och explosiva varor omfattas av en speciallagstiftning som reglerar hur de får hanteras. Med brandfarliga varor avses brandfarliga gaser, brandfarliga vätskor och brandreaktiva varor.

De lagar och regler som styr hanteringen är ett flertal, bland annat utgivna av myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB). För att få hantera dessa ämnen krävs tillstånd.

Se mer i riktlinjer för hantering av brandfarlig vara (UFV 2010/1666).

18 Restvärderäddning

Restvärderäddning innebär att begränsa följdskadorna vid brand-, vatten-, miljö- och transportskador. Restvärderäddning är de akutinsatser som görs för att tillståndet/skicket på till exempel konstföremål och museiföremål som skadats till följd av brand eller vatten med mera inte ska förvärras genom felaktig hantering. Vid behov tillkallar räddningstjänsten en restvärdeledare, som ansvarar och genomför restvärderäddning vid skadeplatsen.

Universitetet är genom verksamhetsförsäkring berättigat till hjälp av restvärdeledare.

Vid brand- eller vattenskada kan drabbad verksamhet kontakta försäkringsbranschens restvärderäddning och begära restvärdeledare enligt Kammarkollegiets avtal.

Telefon 020-32 23 22 (dygnet runt)

18.1 Restvärdeplan

Verksamheter med skyddsvärd egendom ska arbeta med att ta fram restvärdeplaner. Restvärderäddningens framgång beror till stor del på vilket informationsunderlag universitetet i förväg tagit fram. All dokumentation, i form av ritningar, hanteringsanvisningar och prioriterade föremåls placering är av vikt för att underlätta insatsen.

Följande information ska verksamheten tillhandahålla på plats i en restvärdesplan:

- Larmlistor för nyckelpersoner (anställda, fastighetsskötare, fastighetsjour)
- Ritningar/översiktsplaner kompletterat med bilddokument över prioriterade föremål ur samlingar, föremåls placering markeras ut på översiktsplaner.
- Lista med hanteringsanvisningar för evakuerade föremål, vad man gör med föremålen när de är flyttade.
- Akutlåda som förslagsvis kan innehålla presenningar, byggplast, moppar, silvertejp m.m. för akuta åtgärder. Akutlådans innehåll anpassas efter verksamhetens art och förutsättning.
- Lista för lokala tjänster och kompetenser till exempel saneringsfirmor, rörläggare, låssmed, flyttning och förvaringsfirmor med mera som kan tänkas behövas i samband med en skada.
- Lista för lokala anläggnings- och utrustningsleverantörer till exempel temporära förvaringslokaler eller vattendammsugare.

Det är viktigt att tänka på att förvara restvärdeplanen på ett säkert sätt så att obehöriga inte har åtkomst. Informationen i planen är en god kartläggning av universitetets skyddsvärda egendom och ska behandlas därefter. Kontakta fastighetsägare och räddningstjänst för att rådgöra hur ni kan dela informationen.

En kopia på restvärdeplanen ska lämnas till säkerhetsenheten.

18.2 Gränsdragningslistor

En viktig del av restvärderäddning är också samarbetet mellan universitetet och fastighetsägare, det kan finnas gemensamma frågor som måste behandlas genom gränsdragningslistor för att förtydliga vem som ansvarar för vad och vilka åtaganden respektive part har.

19 Brandskyddskontroll

Enligt rektorsbeslut 2004/618 skall vi på Uppsala universitet bedriva ett systematiskt brandskyddsarbete (SBA). Innebörden av detta beslut är bland annat att vi kvartalsvis skall utföra brandskyddskontroller i våra lokaler.

Brandskyddskontrollerna som genomförs av säkerhetsavdelningen görs kvartalsvis med hjälp av ett digitalt SBA-verktyg. Fel och brister som inte anmäls direkt till fastighetsägaren noteras och rapporteras till intendent efter varje genomförd kontroll. Brister som kan åtgärdas direkt under kontrollrundan görs av säkerhetsavdelningen annars förs det vidare till respektive prefekt samt intendenten. Kontrollen kan med fördel genomföras i samband med brandskyddsombuden om så önskas.

Inom institutioner med laborativ verksamhet är det viktigt att brandskyddsombudet samverkar med kemikalieombudet för att förebygga risker med brand och kemikalier.

Intendent sammankallar till det årliga brandskyddsmötet, vilket fungerar som ett forum där erfarenheter samt frågor diskuteras. Arbetsgivaren ska möjliggöra för brandskyddsombuden att använda den tid som krävs för att fullgöra uppdraget.

Kunskapskrav

Säkerhetsavdelningen får utbildning genom upphandlat företag i det digitala SBA-verktyget som används.

20 Brandskyddsombud

Enligt rektors beslut UFV 2004/618 ska det på varje institution/motsvarande och intendentområde finnas av prefekten utsedd(a) brandskyddskontrollant(er) som svarar för det systematiska brandskyddsarbetet (SBA). Brandskyddskontrollant har fr.o.m. 2018-01-01 byta namn till brandskyddsombud. I samband med detta har deras arbetsuppgifter utvecklats och förtydligats.

Brandskyddsombuden skall anmälas till respektive intendent. Om ett brandskyddsombud avslutar sitt uppdrag ska detta meddelas till prefekten som utser en ny. Vid större institutioner bör det vara flera brandskyddsombud som delar ansvaret.

Arbetsuppgifter/uppdrag

Brandskyddsombudens arbetsuppgifter på institutionen/motsvarande:

- Vid behov vara institutionens språkrör till och från universitetets brandskyddssamordnare
- Delta i de möten och utbildningar som rör brandskydd för institutionen
- Delta vid Brandförsvarets tillsyner enligt LSO (2003:778) & LBE (2010:1011)

- Felanmäla, alternativt direkt åtgärda, brister i brandskyddet (utöver brandskyddskontroller)
- Identifiera, bedöma & rapportera brandrisker och brister i brandskyddet (utöver brandskyddskontroller)
- Stödja och hjälpa anställda vid institutionen/motsv. i brandskyddsfrågor
- Utbilda och informera nyanställda om brandskydd och rutiner på institutionen (om ingen annan rutin finns)
- Ha en kontinuerlig och lyhörd kontakt med anställda på institutionen för att tidigt kunna uppmärksamma prefekten på eventuella brister i brandskyddet
- Om ombudet är på plats, initiera utrymning enligt gällande rutiner då utrymningslarmet ljuder, (om ingen annan rutin finns).
- Ha en kontinuerlig kontakt med kemikalieombudet (vid verksamhet där brandfarlig vara hanteras)

Utbildning

Varje brandskyddsombud ska genomgå en brandskyddsombudsutbildning som är obligatorisk och bekostas av centrala medel.